

Teknik Eğitim ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İlk ve Ortaöğretim ile Yükseköğretimdeki Mesleki Benlik Algılarının Karşılaştırılması

Murat Gürkan GÜLCAN, Sibel CENGİZHAN

ÖZET

Araştırmanın amacı; teknik eğitim ve eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının ilgi ve yeteneklerine ilişkin kendilerini geçmişte ve bugün nasıl algıladıklarının, bu algılar ve bölümler arasında farklılığın olup olmadığının belirlenmesidir. Araştırma, betimsel bir çalışma olup, ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi, örneklemi ise bu fakültelerde yer alan bölümlerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 346 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alan uzmanları tarafından kontrol edilerek düzeltilen 44 soruluk anket, “İlköğretimde Yönelme Yönergesi”nde yer alan “Öğrenci Gözlem Formu”nun gözlem ölçütlerinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Ankette yer alan 44 sorudan; 1-7. sorular; “sözel-dilsel ilgi ve yetenekler”, 8-13. sorular; “şekil-uzay ilgi ve yetenekler”, 14-18. sorular; “mekanik ilgi ve yetenekler”, 19-23. sorular; “sayısal ilgi ve yetenekler”, 24-33. sorular; “sanat-spor ilgi ve yetenekler”, 34-44. sorular; “kişilik özellikleri” konusunda öğrencinin “geçmişte” ve “şimdi” olarak iki boyutta ele alınan ifadeleri içermektedir. Araştırma sonucunda elde edilen puanların dağılımlarının normal dağılım eğrisine uygunluğunun test edilmesi amacıyla her bir alt boyut için Kolmogorov-Simirov testi yapılmış ve elde edilen değerlerde dağılımın normal olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle elde edilen veriler 0.05 anlamlılık düzeyinde eşleştirilmiş iki grup ve ilişkisiz grup t-testleri ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda araştırmaya katılan öğrencilerin; tüm alanlara ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu ve eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre şimdiki ilgi ve yetenek alanlarındaki algılarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın son bölümünde elde edilen sonuçlar doğrultusunda yararlı olacağı umulan öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Teknik eğitim, yönlendirme, eğitsel rehberlik, mesleki rehberlik mesleki benlik.

The Comparison of Occupational Self-Perception During Primary, Secondary and High Education of the Students in the Technical Education Faculty with Those in the Education Faculty

ABSTRACT

The purpose of this research, is to determine the perception of the teacher candidates studying in the technical education and education faculties of themselves in the past and today regarding their interests and abilities and the possible differences between these perceptions if there is any. This research which is a descriptive study was carried out with a relational screening model. The universe of the research is restricted to Atatürk Faculty of Education and Faculty of Technical Education in Marmara University and the population of the study consists of 346 teacher candidates selected with random sampling among the departments of these faculties. In order to gather data for this study, a questionnaire of 44 questions which was developed by the researchers and corrected by field experts, was developed based on the “Student Observation Form” in the “Governing Regulations on Orientation in Primary Education”. Among 44 questions, questions 1-7 cover “verbal-linguistic interests and abilities”, questions 8-13 cover “shape-spatial interests and abilities”, questions 14-18 cover “mechanical interests and abilities”, questions 19-23 cover “numerical interests and abilities”, questions 24-33 cover artistic-sportive interests and abilities”, questions 34-44 cover “personal traits” of the students expressed in two dimensions as “in the past” and “in the present”. In order to determine the conformity of the data obtained as a result of the research with the normal distribution curve, Kolmogorov-Simirov test was used for each sub-dimension and it is determined that the distribution is normal. Therefore, the data obtained was analyzed with t-tests of 0.05 significance level. As a result, it was determined that the current awareness of the students related to all fields is more than in the past. In addition, the current perception of the students in the faculty of education related to the fields of interest and ability was determined to be higher than the perception of the students in the faculty of technical education. In the final part of the research, some recommendations are presented in accordance with the results of the study.

Key words: Technical education, orientation, educational guidance, professional identity

Makale 14.10.2009 tarihinde gelmiş, 04.12.2009 tarihinde yayınlanmak üzere kabul edilmiştir.

M. G. GÜLCAN, Gazi Üniv. Teknoloji Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
e-posta : mgulcan@gazi.edu.tr

S. CENGİZHAN, Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi
Eğitim Bölümü

e-posta : scengiz@marmara.edu.tr

Digital Object Identifier 10.2339/2009.12.4, 225-234.

GİRİŞ

Yönlendirme, öğrencinin eğitim süreci içinde bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar çerçevesinde yönelmesine yardımcı olmak, kendisini bütünlüğü içerisinde tanımasına, mesleki gelişimine ilişkin davranışları kazanmasına, kararlar vermesine ve geleceğini planlamasına yö-

nelik bilimsel hizmetleri, süreklilik içinde öğrenciye vermek için düzenlenen etkinliklerin tümüdür (23).

Eğitimde yönlendirme, yükseköğretimdeki çeşitlenme ve uzmanlaşma arttıkça önem kazanmış ve bugün de en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Bazı eğitim sistemlerinde yönlendirme, herkese ortak bir temel eğitim verdikten sonra üniversitede, meslek yüksek okullarında okuyacakların seçimi ve geri kalanların temel eğitimlerini tamamlama şeklindedir. Bu seçme ve yöneltme öğrencilerin yetenek ve zekâ özelliklerinden ziyade genel başarıya göre yapılır. Ailelerin çocuklara sağladıkları destek ve sosyal sınıfların aşırı etkilerinden dolayı, bu yönlendirmenin eğitimde şans ve fırsat eşitliğini oldukça bozduğu görülmektedir. Başka bir yönlendirme, lise çeşitliliğine ve genel liselerdeki alan ayrımlarına uygun öğretime dayalı bir yönlendirme (8). Kesintisiz zorunlu eğitim dolayısıyla lise başlangıcına çekilen bu yönlendirmenin ne kadar demokratik olduğu, öğrencilerin zekâ, yetenek ve isteklerine ne kadar uygun düştüğü tartışılır.

Meslekî gelişimle ilgili bilimsel çalışmalar, yaşam boyu süren meslekî gelişim sürecinde, çocukluk döneminin anlamlı bir yeri olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede ilköğretim sürecinde bireylere kazandırılması hedeflenen meslekî gelişim görevlerinin, meslekî gelişim sürecinin sonraki aşamalarını etkileme açısından önemi, diğer dönemlere kıyasla çok daha fazladır.

Okullarda yürütülen yönlendirme çalışmaları, eğitimsel yönlendirme ve meslekî yönlendirme olmak üzere iki gruba ayrılır. Eğitimsel sorunlarla ilgili olarak eğitim sisteminde bireye ve bireylere götürülen yardım etkinliklerine eğitimsel yönlendirme, bireye meslek tercihler yapmasında, bir meslek alanına yönelmesinde, bu meslek alanı içinde bir meslek seçmesinde ve mesleğe hazırlanmasında götürülecek etkinlikleri içeren yönlendirme çalışmalarına meslekî yönlendirme denilmektedir (34).

Eğitimsel yönlendirmenin temel ilkesi bireyi tanımak, onun kendisini tanımaya, yetenek, ilgi ve istekleri doğrultusunda başarıya ulaşmasına yardımcı olmaktır. Eğitsel yönlendirme ve alan seçimi yöneltme sınıfında (9. sınıf) yapılır. Öğrenciler alan ve derslerini seçerken aynı zamanda bir mesleğe yönelmiş olurlar(39).

Eğitimin nihai amacı insanlara bir meslek kazandırmaktır. Meslek, ilerdeki yıllarda insan kişiliğinin en önemli unsurlarından biri haline gelmektedir. Yönlendirmelerin (asıl) amacı, kişinin baskın zekâ alanı ve yeteneklerine en uygun meslekte yetişmesini sağlamaktır(8). Yönlendirme, ülkemizde sadece bir rehberlik ve psikolojik danışmanlık faaliyeti olarak algılanmış ve okul rehberlik hizmetleri içinde yer almıştır. Bireyin ilgi ve yeteneklerini tanımada önemli olan yönlendirme hizmetlerinin iyi uygulanamaması nedeniyle öğrenci, yönlendirme etkinliklerinin öznesi değil, nesnesi durumundadır. Çünkü ilköğretim okullarının sekizinci sınıfının ikinci yarısından itibaren yapılan yönlendirme

hizmetleri, bir bakıma öğrencilerinin bu sınıftan sonra gidecekleri okulu tanıma hizmeti olarak sunulmaktadır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 6. maddesi ve 4306 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 23 üncü maddesine eklenen 3 üncü fıkra ve Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri de "İlköğretimde Yöneltilme" çalışmalarını zorunlu kılmaktadır.

2003-2004 öğretim yılında yürürlüğe konan "İlköğretimde Yöneltilme Yönergesi" ile ilköğretim sürecinde yer alan öğrencilere yönelik etkili ve doğru yöneltme çalışmalarını gerçekleştirmekle görevli "sınıf öğretmeni" ve "sınıf / şube rehber öğretmenlerine" yüklenen görevler ile rehber öğretmenlerin ve yöneticilerin görevlerini etkin bir biçimde yerine getirebilmeleri hedeflenmiştir.

Yönergede; öğrencilerin; ilgi, istek, yetenek ve kişilik özelliklerini dikkate alarak; olumlu bir benlik kavramı geliştirebilmelerine, alternatiflerden haberdar olmalarına, potansiyellerinin farkında olarak onu geliştirmeye çalışmalarına, bu çerçevede kararlar alabilmelerine, aldıkları kararların sonuçlarını görebilmelerine ve sorumluluğunu almalarına yönelik bilimsel hizmetlerin düzenli ve sürekli bir biçimde verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yöneltilme sürecinde öğrencilerin; (1) yeteneklerini, ilgilerini ve kişilik özelliklerini tanımalarına, isteklerinin farkında olmalarına, (2) sahip oldukları benlik kavramının kendi geleceğini ve meslek seçimini etkileyeceğini anlamalarına, (3) tüm mesleklerin topluma yararlı olduğu bilincini geliştirmelerine, (4) eğitim sürecinde farklı programlar, kendilerini sınavabilecekleri seçmeli dersler, ders dışı etkinlikler, üst öğrenim kurumları ve çalışma alanları hakkında bilgi sahibi olmalarına, (5) meslek inceleme yöntemlerini kavramalarına ve bu yöntemleri uygulamalarına, (6) yaşamları ile ilgili kararlar alabilmelerine, uygulayabilmelerine ve alacakları kararların sonuçlarını önceden kestirebilmelerine, (7) akademik başarının üst öğrenim kurumlarına veya çalışma hayatına yönelmelerinde önemli olduğunu kavramalarına, (8) niteliklerine uygun akademik eğitime, meslekî ve teknik eğitime, güzel sanatlar eğitimine yönelmelerine yardımcı olmak hedeflenmiştir.

Güvendi tarafından ilköğretim seviyesinde yapılmış olan bir çalışmada da yürütülmekte olan rehberlik etkinliklerinin daha çok şekil düzeyinde kaldığı, öğrencilere ulaşamadığı, öğrenci beklentileri ile yürütülen etkinlikler arasında uyum bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır(12). Çevik tarafından yapılmış bir başka çalışmada ise öğretmenlerin çoklu zekâ etkinlikleri ile ilgili yeteri kadar yönlendirme bilgisine sahip olmadığı bulgusuna varılmıştır(6). Yine Karagüven ve Cengizhan tarafından yapılan bir çalışmada da öğretmenlerin öğrencilerin öncelikli olarak eğitsel daha sonra da kişisel-sosyal ve mesleki alanda rehberliğe ihtiyaç duydukları görüşünde birleştikleri belirlenmiştir(15). Benzer olarak Kutlu; Yüksel Şahin tarafından yapılmış çalışmalarda da okullarda sunulan rehberlik hizmetlerinin öğrenci

beklentilerini karşılamadığı saptanmıştır(19, 40). Dolayısıyla bugün üniversitede öğrenim gören öğrencilerin bir kısmının ilköğretimde sunulması beklenen yönlendirme hizmetlerinden yararlanamadığı ya da sınırlı bir yönlendirme hizmeti aldıkları söylenebilir. Bu öğrenciler, ileriki dönemlerde kendilerini daha iyi tanıdıkça, ilgi ve yeteneklerinin farkına daha iyi vardıkça doğru bir alanda eğitim almadıklarına ilişkin kaygıları da artmaktadır. Tüm yaşam boyu verilmesi gereken rehberlik ve yöneltme hizmetlerinden öğrencilerin sınırlı bir şekilde yararlanmaları, sadece tek dereceli bir sınavla üst öğretime yönlendirilmelerinin sonucu olarak her yıl üniversiteyi kazanamayan binlerce öğrenci ile birlikte doğru bir alana yönlendirilmediğini düşünen binlerce öğrenci de mutsuz olmaktadır. Bunlar arasında kuşkusuz öğretmen yetiştiren kurumlar başta gelmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı; eğitim ve teknik eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının ilgi ve yeteneklerine ilişkin kendilerini geçmişte ve bugün nasıl algıladıklarının, bu algılar arasında farklılığın olup olmadığı ve bölümler arasındaki farklılıkların belirlenmesi olarak saptanmış ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1.Üniversitede öğretmenlik mesleğine yönelmiş öğrenciler, kendilerini ne kadar tanımaktadırlar?
- 2.İlgi, yetenek ve kişilik özelliklerini nasıl algılamaktadırlar?
- 3.Bu özelliklerini ilk ve orta öğretimde fark edebilmişler midir?
- 4.Öğrencilerin fakültelerine göre ilk ve orta öğretimdeki farkındalıkları arasında farklılık varmıdır?

YÖNTEM

Araştırmada betimsel bir çalışma olup, ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasında, birlikte değişim varlığı ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir(16, 17). Buna göre araştırmaya katılan deneklerin araştırmaya konu olan maddelere verdikleri cevaplar, cevaplara verilen puanlar ve bu puanlara göre maddelerin toplam puanları ile bunların yorumlanması konusundaki aşamalar aşağıda verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi, örneklemine ise bu fakültelerde yer alan bölümlerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 346 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, fakülte, bölüm ve mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre dağılımları Tablo 1. de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet, Fakülte, Bölüm ve Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumuna Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Erkek	150	43.4
Kadın	196	56.6
Fakülte ve Bölüm		
Eğitim Fakültesi	169	48.8
Özel Eğitim Bölümü	31	9.0
Ortaöğretim Matematik Bölümü	30	8.7
Ortaöğretim Kimya Bölümü	37	10.7
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü	32	9.2
Sınıf Öğretmenliği	39	11.3
Teknik Eğitim Fakültesi		
Makine Eğitimi Bölümü	48	13.9
Elektronik-Bilgisayar Eğitimi Bölümü	38	11.0
Tekstil Eğitimi Bölümü	91	26.3
Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumu		
Genel Lise	56	16.2
Meslek Lisesi	209	60.4
Anadolu Öğretmen Lisesi	48	13.9
Süper Lise	10	2.9
Anadolu Lisesi	11	3.2
Diğer	12	3.5

Tablo 1. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %43.4'ünün erkek, %56.6'sının ise kız olduğu, %48.8'inin eğitim fakültesi %51.2'sinin ise teknik eğitim fakültesi öğrencisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların bölümlere göre dağılımı incelendiğinde ise; %9'unun özel eğitim, %8.7'sinin ortaöğretim matematik, %10.7'sinin ortaöğretim kimya, %9.2'sinin bilgisayar ve öğretim teknolojileri, %11.3'ünün sınıf öğretmenliği bölümü, %13.9'unun makine, %11'inin elektronik-bilgisayar, %26.3'ünün ise tekstil eğitimi bölümü öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Bu öğrencilerin %16.2'si genel, %60.4'ü, meslek, %13.9'u Anadolu öğretmen, %2.9'u süper, %3.2'si Anadolu lisesi %3.5'i ise diğer lise türlerinden mezun olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından İlköğretimde Yönelme Yönergesi'nde yer alan "Öğrenci Gözlem Formu"nun gözlem ölçütlerinden yararlanılarak 44 soruluk anket formu hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmen adaylarının kişisel bilgileri, ikinci bölümde öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ile ilgili ifadeler yer almıştır. Ayrıca 44 soru altı alt başlıkta incelenmiştir. Buna göre; 1-7. sorular; "sözel-dilsel ilgi ve yete-

nekler”, 8-13. sorular; “şekil-uzay ilgi ve yetenekler”, 14-18. sorular; “mekanik ilgi ve yetenekler”, 19-23. sorular; “sayısal ilgi ve yetenekler”, 24-33. sorular; “sanat-spor ilgi ve yetenekler”, 34-44. Sorular ise “kişilik özellikleri”, konusunda öğrencilerin “geçmişte” ve “şimdiki” algılarını ölçmeye yöneliktir. Geliştirilen 44 soruluk anket 30 kişilik pilot bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonunda anlaşılması güç olan/anlaşılamayan ifadeler çıkartılmış/düzeltilmiş, daha sonra da rehberlik ve yönlendirme alanında uzman üç öğretim üyesi tarafından kontrol edilmiştir. Ankette yer alan ifadelerin öğrenciler tarafından ne derece gözlemlenebilir olduğu “hiç” ile “tamamen” arasında yer alan beşli derecelendirme kullanılarak düzenlenmiştir. Ankette yer alan geçmişteki ve şimdiki algılara ilişkin ifadelerin iç tutarlılıkları katsayıları Tablo 2.’de sunulmuştur.

Tablo 2. Anket İfadelerine Ait İç Tutarlılık Katsayıları

	Cronbach Alpha	Guttman	Spearman-Brown
Geçmişteki Algılara ilişkin İfadeler	0.94	0.91	0.80
Şimdiki Algılara ilişkin İfadeler	0.88	0.86	0.75

Tablo 2. incelendiğinde; ankette yer alan geçmişteki algılara ilişkin ifadelerin iç tutarlılık katsayılarının farklı istatistik tekniklere göre 0.80 ile 0.94 arasında, şimdiki algılara ilişkin ifadelerin ise 0.75 ile 0.88 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler de ankette yer alan ifadelerin tutarlı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada öncelikle her bir alt başlık ve ankette yer alan maddeler için araştırmaya katılanların verdikleri yanıtların ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve bunlar görece önem sırasına konularak sonra da anketin toplam ortalama ve standart sapması bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen puanların dağılımlarının normal dağılım eğrisine uygunluğunun test edilmesi amacıyla her bir alt boyut için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve elde edilen değerlerde dağılımın normal olduğu belirlenmiştir ($Z_{Geçmiş-Sözel}=1.18$, $Z_{Geçmiş-Sayısal}=1.42$, $Z_{Geçmiş-Şekil Uzay}=1.36$, $Z_{Geçmiş-Mekanik}=1.33$, $Z_{Geçmiş-sanat spor}=1.34$, $Z_{Geçmiş-Kişilik}=1.14$, $Z_{Şimdi-Sözel}=1.59$, $Z_{Şimdi-Sayısal}=1.75$, $Z_{Şimdi-Şekil Uzay}=1.64$, $Z_{Şimdi-Mekanik}=1.55$, $Z_{Şimdi-sanat spor}=1.53$, $Z_{Şimdi-Kişilik}=1.60$, $p<0.05$) Bu nedenle elde edilen veriler 0.05 anlamlılık düzeyinde eşleştirilmiş iki grup t-testi ve ilişkisiz grup t-testi ile analiz edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular iki başlık halinde sunulmuştur. İlk başlıkta öğretmen adaylarının geçmişteki ve şimdiki ilgi ve yeteneklerine ilişkin her bir alt boyutta almış oldukları puanların değerlendirilmesiyle elde edilmiş nicel bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır. İkinci başlıkta ise öğretmen

adaylarının fakülteleri arasındaki ilgi farklılıkları değerlendirilmiştir.

1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geçmişteki Ve Şimdiki İlgi ve Yeteneklerine İlişkin Algılarına Ait Bulgular ve Yorum

Bu bölümde her bir alt boyuta ilişkin öğretmen adaylarının geçmişteki ve şimdiki ilgi puanları ortalamaları arasındaki farklılığın belirlenmesi amacıyla 0.05 anlamlılık düzeyinde eşleştirilmiş iki grup t-testi yapılmış ve elde edilen bulgulardan sadece anlamlı olanlar tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Sözel İlgi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki ve Şimdiki İlgi Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki ilgi	346	22.52	5.18	345	14.36
Şimdiki ilgi	346	26.01	4.22		

$p<0.05$

Tablo 3. incelendiğinde; öğretmen adaylarının sözel ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki ilgi puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=14.36$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının sözel ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ilgi puanları ortalaması (22.52) şimdiki ilgi puanları ortalamasına göre (26.01) daha düşüktür. Bu bulgu da katılımcıların sözel alana ilişkin geçmişteki farkındalıklarının şimdikinden daha az olduğu, diğer bir ifadeyle sözel alana ilişkin algılarının yüksek öğretimde daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Sayısal İlgi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki ve Şimdiki İlgi Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki ilgi	346	21.26	5.00	345	13.81
Şimdiki ilgi	346	24.31	3.83		

$p<0.05$

Tablo 4. incelendiğinde; öğretmen adaylarının sayısal ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki ilgi puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=13.81$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının sayısal ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ilgi puanları ortalaması (21.26) şimdiki ilgi puanları ortalamasına göre (24.31) daha düşüktür. Bu bulgu da katılımcıların sayısal alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Şekil-Uzay İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki ve Şimdiki Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki algı	346	17.04	4.14	345	17.93
Şimdiki algı	346	20.30	3.07		

p<0.05

Tablo 5. incelendiğinde; öğretmen adaylarının şekil-uzay ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=17.93$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının şekil-uzay ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki algı puanları ortalaması (17.04) şimdiki algı puanları ortalamasına göre (20.30) daha düşüktür. Bu bulgu da katılımcıların şekil-uzay alanına ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6. Öğrencilerin Mekanik İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki ve Şimdiki Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki algı	346	16.45	4.01	345	22.53
Şimdiki algı	346	20.29	3.08		

p<0.05

Tablo 6. incelendiğinde; öğretmen adaylarının mekanik ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=22.53$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının mekanik ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin şimdiki algı puanları ortalaması (20.29) geçmişteki algı puanları ortalamasına göre (16.45) daha yüksektir. Bu bulgu da katılımcıların mekanik alanına ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Sanat-Spor İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki algı	346	29.53	7.19	345	8.84
Şimdiki algı	346	32.43	7.73		

p<0.05

Tablo 7. incelendiğinde; öğretmen adaylarının Sanat-Spor ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=8.84$, $p<.05$).

Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının sanat-spor ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin şimdiki algı puanları ortalaması (32.43) geçmişteki algı puanları ortalamasına göre (29.53) daha yüksektir. Bu bulgu da katılımcıların sanat-spor alanına ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8. Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Geçmişteki Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki algı	346	39.99	7.95	345	16.30
Şimdiki algı	346	46.39	6.48		

p<0.05

Tablo 8. incelendiğinde; öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin geçmişteki ve şimdiki algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=16.30$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin şimdiki algı puanları ortalaması (46.39) geçmişteki algı puanları ortalamasına göre (39.99) daha yüksektir. Bu bulgu da katılımcıların kişilik özellikleri alanına ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9. Öğrencilerin Geçmişteki ve Şimdiki Toplam Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Geçmişteki algı	346	146.79	25.53	345	21.04
Şimdiki algı	346	169.73	20.15		

p<0.05

Tablo 9. incelendiğinde; öğretmen adaylarının geçmişteki ve şimdiki toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(345)}=21.04$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre öğretmen adaylarının şimdiki algı puanları ortalaması (169.73) geçmişteki algı puanları ortalamasına göre (146.79) daha yüksektir. Bu bulgu da katılımcıların şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2. Öğretmen Adaylarının Fakülteleri Arasındaki Algı Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu bölümde; fakültelerle her bir alt boyuta ilişkin öğretmen adaylarının geçmişteki ve şimdiki algı puanları ortalamaları arasındaki farklılığın belirlenmesi amacıyla 0.05 anlamlılık düzeyinde ilişkisiz grup t-testi yapılmış ve anlamlı çıkan bulgular tablolaştırılarak sunulmuştur.

2.1. Öğrencilerin Fakülteleri Arasındaki Geçmişteki Algı Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 10. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki Sözel Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	24.38	4.78	344	6.97
Teknik Eğitim Fakültesi	177	20.74	4.93		

p<0.05

Tablo 10. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki sözel alana ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=6.97$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki sözel algı puanları ortalaması (24.38), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin sözel algı puanları ortalamasına göre (20.74) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki sözel alana ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha fazla farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki Sayısal Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	22.20	4.94	344	3.46
Teknik Eğitim Fakültesi	177	20.36	4.91		

p<0.05

Tablo 11. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki sayısal alana ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=3.46$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki sayısal algı puanları ortalaması (22.20), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin sözel algı puanları ortalamasına göre (20.36) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki sayısal alana ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha fazla farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki Şekil-Uzay Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	17.67	4.09	344	2.79
Teknik Eğitim Fakültesi	177	16.44	4.09		

p<0.05

Tablo 12. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki şekil-uzay alana ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=2.79$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki şekil-uzay algı puanları ortalaması (17.67), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin şekil-uzay algı puanları ortalamasına göre (16.44) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki şekil-uzay alana ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha fazla farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki Sanat-Spor Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	31.38	6.95	344	4.81
Teknik Eğitim Fakültesi	177	27.77	6.98		

p<0.05

Tablo 13. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki sanat-spor alana ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=4.81$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki sanat-spor algı puanları ortalaması (31.38), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin sanat-spor algı puanları ortalamasına göre (27.77) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki sanat-spor alana ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha fazla farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 14. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki Kişilik Özellikleri Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	42.65	6.90	344	6.42
Teknik Eğitim Fakültesi	177	37.45	8.07		

p<0.05

Tablo 14. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki kişilik özelliklerine ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=6.42$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalaması (42.65), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (37.45) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki kişilik özelliklerine ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha fazla farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 15. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Geçmişteki İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	155.00	22.94	344	6.15
Teknik Eğitim Fakültesi	177	138.94	25.47		

p<0.05

Tablo 15. incelendiğinde; öğrencilerin geçmişteki ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=6.15$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin geçmişteki ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalaması (155), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (138.94) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki ilgi ve yetenek alanlarına algılarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2.2. Öğrencilerin Fakülteleri Arasındaki Şimdiki Algı Farklılıklarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 16. Fakülte Bağımsız Değişkeni İle Öğretmen Adaylarının Sözel İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	26.90	4.29	344	3.91
Teknik Eğitim Fakültesi	177	25.16	3.98		

p<0.05

Tablo 16. incelendiğinde; öğrencilerin şimdiki sözel ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=3.91$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin şimdiki sözel ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalaması (26.90), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin sözel ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (25.16) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre şimdiki sözel ilgi ve yetenek alanlarına algılarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 17. Fakülte Bağımsız Değişkeni İle Öğrencilerin Sanat-Spor İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	33.74	7.44	344	3.12
Teknik Eğitim Fakültesi	177	31.18	7.81		

p<0.05

Tablo 17. incelendiğinde; öğrencilerin şimdiki sanat-spor ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=3.12$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin şimdiki sanat-spor ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalaması (33.74), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin sanat-spor ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (31.18) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre şimdiki sanat-spor ilgi ve yetenek alanlarına algılarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 18. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	47.11	5.44	344	2.03
Teknik Eğitim Fakültesi	177	45.70	7.28		

p<0.05

Tablo 18. incelendiğinde; öğrencilerin şimdiki kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=2.03$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin şimdiki kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalaması (47.11), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (45.70) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre şimdiki kişilik özellikleri algılarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 19. Fakülte Bağımsız Değişkeni ile Öğrencilerin Şimdiki İlgisi ve Yetenek Alanlarına İlişkin Algı Puanı Ortalamaları t-Testi Bulguları

	N	Ortalama	Standart sapma	Serbestlik derecesi	t
Eğitim Fakültesi	169	172.78	19.24	344	2.77
Teknik Eğitim Fakültesi	177	166.81	20.62		

p<0.05

Tablo 19. incelendiğinde; öğrencilerin şimdiki ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin toplam algı puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(344)}=2.77$, $p<.05$). Elde edilen bu bulguya göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin şimdiki ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalaması (172.78), teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerine ilişkin algı puanları ortalamasına göre (166.81) daha yüksektir. Bu bulgu da eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre

şimdiki ilgi ve yetenek alanlarında algılarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇLAR

Teknik eğitim ve eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının ilgi ve yeteneklerine ilişkin kendilerini geçmişte ve bugün nasıl algıladıklarının, bu algılar arasında farklılığın olup olmadığının ve bölümler arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Geçmişteki ve Şimdiki İlgi ve Yeteneklerine İlişkin Algılarına Ait Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin;

1. Sözel alana ilişkin geçmişteki farkındalıklarının şimdikinden daha az olduğu, diğer bir ifadeyle sözel alana ilişkin olarak sayılabilecek; dili kurallarına uygun olarak kullanma, boş zamanlarını okuyarak değerlendirme, jestlerini ve mimiklerini içerikle uygun biçimde sunma gibi yeteneklerinin daha çok yüksek öğretimde farkına vardıkları,
2. Sayısal alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu, diğer bir ifadeyle sayılar arasındaki ilişkileri kavrayabilme, zihinden hesaplamalar yapabileme gibi sayısal alana ilişkin yeteneklerinin daha çok yüksek öğretimde farkına vardıkları,
3. Şekil-uzay alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu, diğer bir deyişle varlıklar ve geometrik şekiller arasındaki ilişkileri ilköğretim düzeyinden çok yüksek öğretim düzeyinde daha iyi kavrayabildikleri,
4. Mekanik alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmişten daha fazla olduğu, diğer bir ifadeyle; bir alet, makine ve düzeneğin nasıl işlediğini kavrayabilme ve alet, makine ve düzenek kurmaktan ve onarmaktan hoşlanma ile ilgili becerilerinin yüksek öğretimde daha çok farkında oldukları,
5. Sanat-spor alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmişten daha fazla olduğu, diğer bir deyişle müzik ve sanat etkinliklerinden hoşlanma ile ilgili farkındalıklarının yüksek öğretimde daha fazla olduğu,
6. Kişilik özellikleri alana ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekinden daha fazla olduğu diğer bir ifadeyle yüksek öğretimde işbirliği içinde çalışabildiğinin, eleştirel düşünebildiğinin ve kendine güvenebildiğinin daha fazla farkında olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde ise katılımcıların tüm alt alanlara ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Öğrencilerin Fakülteleri Arasındaki Algı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

2.1. Öğrencilerin Fakülteleri Arasındaki Geçmişteki Algı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerden eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki;

1. Sözel alana ilişkin farkındalıklarının (dili kurallarına uygun olarak kullanma, boş zamanlarını okuyarak değerlendirme vb.),
2. Sayısal alana ilişkin farkındalıklarının (sayılar arasındaki ilişkileri kavrayabilme, zihinden hesaplamalar yapabileme vb.),
3. Şekil-uzay alana ilişkin farkındalıklarının (varlıklar ve geometrik şekiller arasındaki ilişkiler),
4. Sanat-spor alana ilişkin müzik ve sanat etkinliklerinden hoşlanma ile ilgili farkındalıklarının ve
5. Kişilik özelliklerine ilişkin ilgi ve yeteneklerinin daha çok farkında oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde ise; eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre geçmişteki sözel, sayısal, şekil-uzay, sanat, kişilik özellikleri ilgi ve yetenek alanlarına ilişkin algılarının daha fazla olduğu, buna karşılık mekanik alandaki farkındalıklarında bir farklılık olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

2.2. Öğrencilerin Fakülteleri Arasındaki Şimdiki Algı Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerden eğitim fakültesi öğrencilerinin teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre şimdiki; sözel, sanat-spor ve kişilik özelliklerine ilişkin algılarının daha fazla olduğu, sayısal, şekil-uzay ve mekanik alanlara ilişkin algılarında ise bir farklılık olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlardan yola çıkıldığında; araştırmaya katılan öğrencilerin tüm alt alanlara ilişkin şimdiki farkındalıklarının geçmiştekenden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Oysaki ilköğretim yöneltme yönergesi doğrultusunda öğrencilerde gözlenmesi gereken kazanımlar dikkate alındığında bireylerin ilköğretimden itibaren izlediklerini, dinlediklerini ve okuduklarını anlatabilme, yazıyla ifade edebilme, sayılar arasındaki ilişkileri kavrayabilme, proje tasarlayabilme, matematikle ilgili araç gereçleri doğru kullanabilme, eşyaların şekil ve kullanımı arasındaki ilişkilerini kavrayabilme, tablo, harita, grafik, çizelge ve kroki okuyabilme, sesleri doğru algılayabilme, işbirliği içinde çalışabilme, görev ve sorumluluk alabilme gibi temel becerileri göstermesi ve bunun farkında olması gerekmektedir. Bunun için de bireye hizmet edecek rehberlik programının amacına etkili bir şekilde ulaşabilmesinde sahip olması gereken temel rehberlik ser-

vislerinden biri olan bireyi tanıma servislerinin okularda daha etkin olarak çalışması önerilmektedir. Ayrıca güven duygusu geliştirmede, uyum içinde çalışmayı ve bireyin kendini daha iyi anlamasına yardımcı olmada etkin olan kişisel-psikolojik rehberlik ve danışmanın da ilköğretim seviyesinden itibaren etkili bir şekilde bireylere sunulması önerilmektedir. Tüm bunlar gerçekleştirilirken ilköğretim yöneltme yönergesinde öğrenciden beklenen kazanımlara ilişkin bilgiler ve öğrencilerin durumları ailelere bildirilmeli, öğrenci değerlendirmesinde portfolyo gibi çağdaş yaklaşımların kullanımına gidilmelidir.

Bireyin kendisini doğru olarak tanımmasının özellikle ilköğretim düzeyinde yapılacak olan etkili bir rehberlik ve yönlendirme ile gerçekleştirilebileceği düşünüldüğünde yönlendirmenin önemi daha net olarak görülebilecektir. Birey, ilköğretim düzeyinde temel olan bilgi ve becerilerinin farkında olduğu ölçüde kendini daha da geliştirebilecektir. Bu nedenle bireylerin geçmişteki farkındalıklarının geleceğe ışık tutacağı söylenebilir. Geçmişteki farkındalığı yüksek olan bir birey gelecekte alacağı eğitimle daha üst düzey düşünme becerisine sahip olabilecek ve fikirlerini özgürce ifade edebilen yaratıcı bireyler olabilecektir.

Çalışmanın diğer bir bulgusu da; eğitim fakültesi öğrencilerinin sözel, sayısal, şekil-uzay, sanat-spor ve kişilik özelliklerine ilişkin geçmişteki farkındalıklarının teknik eğitim fakültesi öğrencilerine göre daha fazla olduğu sonucudur. Buna karşılık eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin mekanik alana ilişkin geçmişteki algılarında bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki araştırmaya katılan öğrencilerin geleceğin öğretmen adayları olduğu düşünüldüğünde; eğitim fakültesi için özellikle tablo, harita, grafik ve çizelge okuyabilme, teknik eğitim fakültesi öğrencileri için ise bir alet, makine ve düzeneğin nasıl işlediğinin kavranması ve uygulanması gibi temel becerilerin kazandırılması önem taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilere ilköğretim seviyesinden itibaren bilişsel ve duyuşsal alanların yanında psikomotor becerilerin gelişimine yönelik uygulamalar da yaptırılması önerilmektedir. Böylelikle bireyin doğru alana yönlendirilmesi, yönlendirildiği alanda daha başarılı olması ve daha nitelikli bireyler yetiştirmesi sağlanabilecektir. Tüm bu genel önerilerden yola çıkılarak araştırmacılar ve uygulayıcılar için aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Araştırmada sadece eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin şimdiki ve geçmişteki sözel, sayısal, şekil-uzay, mekanik, sanat-spor ve kişilik özelliklerine ilişkin algı farklılıkları ele alınmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda farklı alandaki fakültelerin karşılaştırılması önerilmektedir.
2. Yapılacak olan yeni bir çalışmada öğrencilerinin şimdiki ve geçmişteki sözel, sayısal, şekil-uzay, mekanik, sanat-spor ve kişilik özelliklerine ilişkin algı farklılıklarının

nedenleri araştırılarak olumsuz durumlar için öneriler sunulabilir.

3. Gelecekte yapılacak bir çalışmada her bir alana ilişkin farkındalık düzeyleri ile öğrencilerin baskın zekâ alanları arasında ilişki aranabilir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Öğrencilerin farklı öğrenme alanlarına ilişkin algıları incelenebilir.
2. Aynı öğrenci grubunun çeşitli öğrenme seviyelerindeki algı farklılıkları araştırılabilir.
3. Araştırmacılar tarafından öğrencilerin farkındalıklarını etkileyebilecek; cinsiyet, mezun olunan lise türü, akademik başarı ve rehberlik faaliyetlerinden yararlanıp yararlanmamama durumları incelenebilir.

KAYNAKÇA

1. Arslan, M. M. Ve Kılıç, Ç. (2000). Bazı Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye’de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Dergisi S. 148 Ankara, Kasım 2000
2. Binbaşoğlu, C. (2000). Ailede Ve Okulda Eğitim Sorunları. İstanbul: MEB. Yayınevi.
3. Büyükkaragöz, S. (1990). “Okulda Uyumsuzluk ve Başarısızlıkta Ailenin Rolü” I. Aile Şurası Bildirileri. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurulu Başkanlığı Yayınları.
4. Can, G.(Editör) Yazıcı H. (2006) Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: PegemA Yayınları
5. Colete, Dartois, Educational and Vocational Guidance Services for the 14-15 Age Group. Belgium, France and The Grand-Dutchy of Luxembourg. European Communities. Brussels-Luxembourg. 1987
6. Çevik, K. (2008). İlköğretimde Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Yönlendirme Etkinliklerinde İşbirliği ve Uyum Boyutlarında Karşılaşılan Sorunlar, Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi, 1(1), 62-82.
7. Dökmen, Ü. (1995). Sosyodrama ve Psikodrama. Ankara: Sistem Yayıncılık.
8. Ergün, Mustafa. “Eğitim Reformlarının Felsefesi” Türkiye Özel Okullar Birliği Bülteni. 8, İstanbul 2005.
9. Erkan, S. (1997). Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri. Ankara: Pegem Yayınları.
10. European Commission, Education And Initial Training System, Luxembourg, 1995
11. Fidan, N. (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Alkım Yayınları.
12. Guvendi, M. (2000). İlköğretim okulları ikinci kademesinde yürütülmekte olan rehberlik etkinlikleri ve öğrenci beklentilerine ilişkin bir araştırma, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 17 Kasım 2009 tarihinde <http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr> adresinden indirilmiştir.
13. Güleriyüz, H. (2000). Eğitim Programlarının Dili Ve Yaratıcı Öğrenme. Ankara: PEGEM Yayıncılık.
14. Hollingsworth ve Hoover. (1991). İlköğretimde Öğretim Yöntemleri. (Çeviren: Gürkan, T. ve diğerleri). Ankara: Ankara Üniv. Yay. No: 214.

15. Karagüven, H. ve Cengizhan, S. (2005), Öğretmenlere Göre Meslek Lisesi Öğrencilerinin Rehberlik Gereksinimleri, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri dergisi, 22, 171-184.
16. Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
17. Kırcaali-İftar, G. (1998). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Editör: Ali Atıf Bir, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1081.
18. Koçer, D. (2005). Okulda Uygulamalı Rehberlik, Ankara: Piramit Yayınevi.
19. Kutlu, M. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentileri, Eğitim ve Bilim Dergisi, 27 (123), 22-30.
20. Kuzgun, Y. (1995). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: ÖSYM Yayınları.
21. Küçükahmet, L. (1997). Eğitim Programları ve Öğretimi. (8. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
22. MEB Tebliğler Dergisi, sayı : 2504, 9 Eylül 1999
23. MEB, Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme 1: Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Özel İhtisas Komisyonu Raporu Ankara 1990
24. MEB. (1996). 15. "Millî Eğitim Şurası" sonuç raporu. MEB. Yayınları.
25. MEB. 15. Millî Eğitim Şûrası Genel Sekreterliği. 2000 Yıllarda Türk Millî Eğitimi, Ankara, 1996
26. MEB. 16. Millî Eğitim Şûrası Hazırlık Dokümanı, Ankara 1998
27. Millî Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisi Ankara, Eylül 2003
28. Millî Eğitim Temel Kanunu, Millî Eğitim Mevzuatı, MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı Yayınları Ankara, 1999
29. Oğuzkan, F. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü. (3. Baskı). Ankara: Emel Matbaacılık.
30. Öner, N. (1997). Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler. (3. Baskı). İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
31. Özden, Y. (1997). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: PEGEM Yayınları.
32. Özgüven, İ. E. (1999). Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: PDREM Yayınları.
33. Özgüven, İ. E. (2005). Bireyi Tanıma Teknikleri. Ankara: PDREM Yayınları.
34. Özoğlu, S. Ç. Rehberlik ve Psikolojik Danışma. İzmir 1982
35. Selçuk Z. (2000). "Bireyi Tanıma Teknikleri". (Editör: Kuzgun, Y.). İlköğretimde Rehberlik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
36. Şimşek, A. (1999) Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılanması İstanbul : TÜSİAD Yayınları.
37. Yeşilyaprak, B. (2000). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
38. Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin değerlendirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(2).